

חלק פרק אחד עשר סנהדרין צא.

מסורת הש"ס

מולעת * שיזאל מן היס אחד לשבעים שנה וזובעין בדמו תכלתו.¹ ולכתחלה אינו נראה בכל הבר אלא חלון אחד: **ולמחר**. שהגשמים יורדין מממלא כולו חלונות. ונראה למורי שביי חלון² (ראשון) משרעין כולו. אלמלא יש צידו לחיות לפי שעה: **גביהא בן פסיסא**.

אמרה ליה זכריה. דקיסר לרנן גמליאל שקיה: **שני יוצרים וכו'**. משל הוא. אלו היו שני יוצרים בעירנו אחד יוצר כלים מן המים וכו': **אמרה לו**. א"כ הקצ"ה אס מן המים הוא מצייר דמטפה סרוחה שהיא כמים הוא מוליד: **מן העפר לא כל שכן**. שצידו: **דני רבי ישמעאל פנה קל וחומר מכלי זכריה**.

כך שמו והיתה לו עקמומיות בגבו כדמוכח לקמן: **ווי לכוני חייבא**. אזי לכס לרשעים: **דהיי מסיס**. אותן שהן מיין רואין אנו שמתין והיאך יעלה על דעתנו שהממים חוזרין ומייס: **דלא הוו**. אותן שלא היו מעולם נוצרין ונולדין ומיין אותן שהיו כבר לא כ"ש שחוזרין ומייס: **אי"ל מינא: חייבא קריס לי וכו'**. זכא לקתרו: **דימוסנאי**. עוררין צעלי חמס שהיו רוצין ליטול חלק ביהודה וצירושלים: **שצאו בני אפריקא לדון וכו'**. ובגמלת תענית חשיד להו כל אותן ימיס שנעשה בהן נסים לישראל וקבעוס יו"ט ולהכי קאמר הכא בעשרים וארבעה בניסן לומר דיוס עוב הוא ואסור בהספד משום נס זה: **ארץ כנען לגבולותיה**. דלהך ארעא קרי ארץ כנען ואחס ירשחס שלא כדי דשלנו הוא דכנען אצינו היה: **אגטין**. כחצים שלא יטול אחד בחלק חבירו כמו שנעשה אברהם לישמעאל שלא ליטול זמנה שנתן ליצחק כלום יש לזה על זה כלום: **סס טומאה**. כשוף ומעשה שדיס: **זכורות**

והא דלמרינן בחגיגה (דף טו.) **ונסחין לאצדס ככלי זכריה לא שאין להס תקנה אלא שנפסדין לשעתן ואין מתקיימין: עכשוו שיש מייס**. והכי נמי הקצ"ה יוצר את האדס מטפה קטנה שאין בה ממש וכו"ש שיכול לנרמחו מן העפר. אי נמי כל העולס כולו יצר מתווה: **ואס אי אסא מאמין**. שהקצ"ה יוצר מן העפר: **עצבר**. שקורין אשקור"ל יש בנימין שאין נצראין על ידי תולדה: **היוס**. מתחיל לנצרא וללחס מן העפר ולמחר מהלך כשהוא נצרא כדלמרי"נ בשחיטת מולין זכעור והרוטב (דף קסא): **ושמא סאמר לומן מרובה**. שאותו שרץ אינו נצרא לאלתר אלא לומן מרובה שזעזע או שזעזעיס ומהא סצור שאין הקצ"ה מחיה הממים לפי שעה: **לך עלה להר וכו'**. חלון.

וראה שהיוס³ אין בו אלא חלון אחד למחר ירדו גשמים ונתמלא כולו חלונות א"ל הוא מינא לגביהא בן פסיסא ווי לכוני חייביא דאמריתון מיתי חייין דחייין מיתי דמיתי חייין א"ל ווי לכוני חייביא דאמריתון מיתי לא חייין דלא הוו חיי דהוי חיי לא כ"ש א"ל חייביא קרית לי אי קאימנא בעימנא כך וארבעה בניסן איתנמילו דימוסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני אפריקא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו היא דכתיב: **ארץ כנען לגבולותיה** וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוס שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהם אמר להם מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר⁴ וימאר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו⁵ עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו אמר להם אלכסנדרוס מלכא החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות ואותה שנה שביעית היתה שוב⁶ אף פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו הרי הוא אומר⁷ וזה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום תנו לנו כסף וזהב שנמלתם ממנו אמר גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס אם ינצחוני אמרו להם הדיוס שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהן אמר להן מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר⁴ ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה תנו לנו שכר עבודה של ששים ריבוא ששיעבדתם במצרים שנה וארבע מאות שנה אמר להן אלכסנדרוס מוקדון החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד הניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות וברחו ואותה שנה שביעית היתה ושוב פעם אחת באו בני ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו ושלכם דכתיב⁵ ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם וכתוב⁶ אלה תולדות יצחק בן אברהם אמר להן גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהן אמר להן מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא ראיה אלא מן התורה שנאמר⁷ ויהן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות⁸ אב שנתן אגמין לבניו בחייו ושיגור זה מעל זה כלום יש לזה על זה כלום מאי מתנות אמר ר' ירמיה בר אבא מלמד שמסר להם שם טומאה אמר ליה אנטונינוס לרבי גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין כיצד גוף אומר נשמה חטאת שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר ונשמה אומרת גוף חטא שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כצפור אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה בו

(א) הפשטי בשו"ס עכשו כחז כן שמתין צו"ד ואינו יקרא. (ב) ג"י הערוך ערך חלון ג' אין שם חלון פ"י חלון. (ג) ויני הערוך ערך נגז אל שכתב לגמין וכו' פ"י שער וזוהו דע ע"ד דילקוט יתא אל שכתב לקטין. (ד) (מנחות מד.) (ו) זכריה"י שפטי למלא.

תורה אור השלם

1. צו בני ישראל ואמרתם אלהים כי אתם באים אל הארץ כנען ואת הארץ אשר תפל לבם בנחלה ארץ כנען לגבולותיה: במדבר לד ב וימאר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו: בראשית ט כה וק נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצילו את מצרים: שמות יב לו ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: שמות יב מ ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם אשר יקרה הנה הפירעית שפחת שרה לאברהם: בראשית כה יב ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק: בראשית כה יט כל אשר לו ליצחק: ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מעל יצחק בנו בעודנו חי שקמה אל ארץ קדם: בראשית כה הו

גליון הש"ס

רש"י ד"ה חלון וכו'. שיזאל מן היס. עיין בלשון כש"י מנחות דף מה ע"פ ד"ה ועולה:

הנהגות הגר"א

[א] גמ' פעם אחת ממק:

לעזי רש"י

אשקור"ל [אישקור"ל]. נאני.